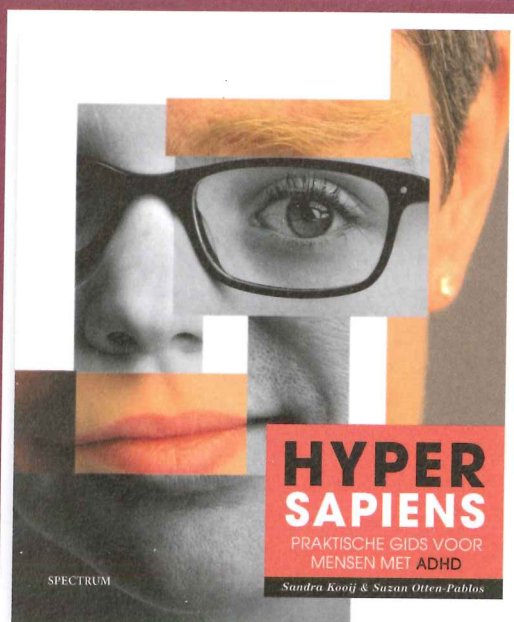

S. KOOIJ & S. OTTEN-PABLOS
(2013)

HYPER SAPIENS. PRAKTISCHE GIDS VOOR MENSEN MET ADHD

Houten: Het Spectrum, 244 p., € 19,99.

BOEK

DOOR:

Sanne te Meerman

Onderzoeker Stepped Diagnosis, Jeugdzorg,
RUG, Groningen

Dit boek valt in de categorie psycho-educatie. Naast de gebruikelijke info als 'wat is ADHD', komen er ook mensen aan het woord (die iemand kennen) met deze diagnose. Als aanleiding voor het boek worden de media genoemd, die volgens de auteurs stigmatiseren en een eenzijdig beeld schetsen van ADHD. Jammer dat de auteurs zich hier vooral zelf schuldig aan maken. Het boek bevat veel stellige uitspraken over iets dat in feite een gedragsbeschrijving is met arbitraire grenzen en rekbare criteria. Daarmee wordt gegeneraliseerd, gestigmatiseerd, gereïficeerd, en gemedicaliseerd door de eenzijdige biologische insteek van de auteurs.

Bij bepaalde onderzoeken wordt gevonden dat kinderen met ADHD bijna 5% kleinere hersenen hebben. De auteurs vermelden er niet bij dat het om gemiddelden gaat, en dat veel kinderen met ADHD geen afwijkende hersenen hebben. Zo wordt er gegeneraliseerd, zonder voldoende kanttekeningen te maken.

STIGMATISEREND

Het blijkt dat kinderen van gescheiden ouders, jonge moeders, seksueel misbruikte kinderen en gevangenen vaker een ADHD-diagnose hebben dan gemiddeld. Niet erg verrassend; concentratiegebrek en rusteloosheid zijn vaak de eerste uitingen bij sociaal-emotionele problemen, en die zijn hier natuurlijk de facto aanwezig. Wel verrassend dat door de auteurs vrijwel uitsluitend het erfelijke impulsieve (ADHD-) gedrag centraal wordt gesteld: als oorzaak van het jonge moederschap en als oorzaak van het misbruik. Bijvoorbeeld doordat het impulsieve gedrag verkeerd geïnterpreteerd wordt of doordat mensen uit de omgeving ongeremd en agressief zijn door de erfelijkheid van ADHD (een 'weeffoutje') en andere stoornissen. Erg stigmatiserend. Met het hoge percentage ADHD-diagnoses onder gevangenen menen de auteurs 'het ernstige beloop van ADHD' te kunnen bewijzen. Impliciet wordt ADHD concreter gemaakt dan het is (reïflicatie) en als oorzaak gepresenteerd in plaats van als gedragsbeschrijving. Geen woord over hechtingsproblemen, mishandeling, misbruik en de invloed

hiervan op concentratie en rusteloosheid.

Wel geheel in lijn met de DSM-5 die (wellicht niet verrassend) kritiekloos wordt opgenomen in het boek.

WISSELWERKING

De recente publieke verontwaardiging omtrent de validiteit van 'entiteiten' als ADHD en de categoriale benadering van DSM is al jaren geleden in eigen psychiatrische kring naar voren gebracht door onder anderen Gerrit Glas, Edo Nieweg en Herman van Praag. Dit heeft blijkbaar bij de auteurs nog niet tot veel zelfreflectie geleid. Ze lijken twijfels te willen pareren met schijnzekerheden, en vallen de media aan, want mensen met ADHD worden door hen 'aan het twijfelen gebracht'. Ze gaan grotendeels voorbij aan de ingewikkelde wisselwerking tussen omgeving, hersenen en gedrag en proberen de status van ADHD te verheffen tot een somatische diagnose met de hersenen als defect orgaan. Als we echt willen empoweren – waar onder meer het stimuleren van een kritisch bewustzijn onder wordt verstaan – dan is dit boek door deze eenzijdige, medische benadering niet aan te bevelen als psycho-educatie. ■